

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt II. De nomine, & diuersis generibus iudiciorum, quidq[ue] diuinus
oculus significet?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

guminum messis est; nunc de diuinis Iudicijs cogitemus, illius regulæ memores: *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* aut quomodo tractabitur lupus, si sic mactatur innocens Agnus? Ipsa ad hoc nos hortatur Ecclesia, dum in Quadragesima quotidie orat; *Ploremus ante Iudicem, Flectamus iram vindicem.* Quod non in Quadragesima tantum, sed toto anno, totâ vitâ, est orandum.

C A P V T II.

De Nomine, & diuersis generibus Iudiciorum; quidq; diuinus oculus significet.

Nomine ordiamur, inde ad rem progressuri, & quæ sit Iudiciorum diuersitas, intellecturi sumus. Itaque *Iudico*, si Grammaticos consulas, est idem, quod *ius dico*; vnde *Iudicium*, *dictio Iuris*, quæ mente fieri potest, aut insuper etiam voce. Apud Dialecticos & Philosophos ceteros: *Iudicium vis est animi, qua, quod se nobis ostendit, in eo, quid persequendum, quidq; declinandum ac fugiendum, aut nos ipsos, aut alios docendo desinimus, verisq; falsa redarguimus.* Apud Aristotelem in Politicis, *Iudicium est iudicatio Iudicis, iudicem agentis, vel ius dicentis.* Quare est actus, id est, executio iustitiæ. Quod etiam D. Thomas alijsque Theologi, suo calculo, approbauerunt.

Apud Græcos, *κρίνω*, idem est, quod *secerno, discerno, aut dirimo*, vt habet Thesauri auctor. Ex hac significatione ait idem, ortam aliam, quâ ponitur, pro *iudicare*, quamuis sæpe in libris diuinis strictius vsurpetur, pro *damnare*.

Quocirca S. Basilius obseruat, tribus modis, in Scripturâ, hoc verbum, *iudicare*, intelligi. Primum pro actu iustitiæ, iuxta quam iudex iudicat, vel probando, vel reprobando; vt *iudicare* sit, ferre sententiam tam approbationis, quam reprobationis. Sic accipitur Ps. 7. *Dominus iudicat populos.* Et Isa. 11. *Non secundum visionem oculorum iudicabit.* Istac significatione vox communis est: non enim solum iudicatur innocens, quando eius innocentia declaratur, & liberatur à vexatione iniusta, recuperatq; quod suum est; sed etiam iudicatur nocens, cum damnatur; vt adeo, hoc sensu, *iudicari*, sit bonorum & malorum.

Secun-

I.

Aristot. 1.
Polit.
S. Thom. 2.
2. q. 60. a. 1.

II.

III.

I V. Secundò, *iudicare* sumitur, pro priore quodam actu iustitiæ, vt nihil aliud sit, quàm discutere, examinare, discernere. Quo sensu accipit Basilius illud Psal. 25. *Iudica me, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum.* Atq; hoc, *iudicium* præcedere solet sententiam. Antè enim Iudex iudicat discutiendo causam, quàm ferendo sententiam. Tertio accipitur *iudicare*, pro certo actu iustitiæ, nempe vt idem sit, quod *damnare*, seu condemnatoriam in aliquem sententiam ferre. Quo sensu dicitur Psal. 5. *Iudica eos, Deus.* & Ioan. 5. *Qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij, id est, damnationis, resurgent.*

V. In Deo, cuius esse, est intelligere, discernendi, discutiendi, dijudicandi, & ipsam etiam Ierusalem, seu cætum piorum, ipsos Angelos, in lucernis scrutandi summa vis reperitur. In Deo, in quo iniquitas nulla esse potest, non solum vis est cognoscendi, quid probandum improbandumque sit, sed etiam maxima est iustitia, quæ sententiam fert, ostenditque, quid, in vnaquaque re, seu præmio, seu supplicio dignum existat. Neque semper expectat, supremum illum Iudicij vltimi diem, sed in hac etiam vita quotidie decernit, quid singulis mortalibus, vel in pœnam, vel in præmium, vel in præmij promerendi occasionem, conuenientissimè permittat contingere. In Deo deniq; est potestas & mos, reos *iudicandi*, hoc est, vel ad temporalem, vel ad sempiternam pœnam, siue in hac, siue in altera vita damnandi; vt adeò non tantum Iudex sit futurus, cum alios cœlo, alios orco ascribet; sed etiam quotidie, dum Mundum istum, per varios casus, gubernat.

VI. Cum igitur *viui & mortui*, probi & improbi à Numine iudicentur, & reddatur vnicuique secundum opera sua; itémque, cum in hoc ipso Mundo, quem condidit, gubernando, & rectissimè discutiendo iudicet, & iustissimè bona vel mala permittendo agat Deus, nos *Iudicij* nomen, tam pro sapientissimâ & æquissimâ eius, in discernendis rebus, pronuntiandâque sententiâ, quâ p æquissima, in plectendo & remunerando Mundo, iustitiæ executione, accipiemus, ostendemusque, supremum, seu Gubernatorè, seu Iudicem, & à *Iudicio*; & à iustitia laudabilem vbique, & metuendum; cum & rectè sentiat, & rectè faciat, siue in hac, siue in altera vita; siue dum malos pœnis addicit, siue dum probos præmijs afficit. *Propter vicinitatem* ait S. Augustinus: *significationis, aliterum pro altero poni potest, vel iudicium pro iustitia, vel iustitia pro iudicio*

S. August. in Psal. 105.

dicio: tamen si propriè dicantur, aliquid interesse non dubito: ut iudicium custodire dicatur, qui rectè iudicat: iustitiam verò facere, qui rectè agit. Rectum est Iudicium Dei, quia rectè iudicat, dum rectè sentit, & dum rectè agit. Nobis itaque Iudicij nomen & sensum, & actum significabit. Sensum, rectus est enim Dominus, quia apud se rectè æstimat: actum, quia itidem rectus est Dominus, siue cum in nos ius dicendo sententiam fert, siue cum ius dixit, & re ipsa bonos à malis, electos à damnatis secernit; & denique, cum malos malis, bonos bonis afficit; quin etiam tum, cum bonis mala, & malis bona submittit. Nunquã enim eius prouidentia, in sui dispositione, fallitur; nunquam oculus malè collimat; nunquam voluntas à scopo aberrat æquitatis. Ipse Dominus Deus noster: in vniuersâ terrâ iudicia eius. Hæc de Iudicij nomine ac descriptione: nunc de diuersis Iudiciorum classibus agamus.

Si à Iudicibus discriminemus Iudicia, quæ subimus, triplex est iudicium, ab Apostolo indigitatum; vnum quod ab alijs, alterum quod à nobismetipsis, tertium quod à Deo sustinemus. Ita enim loquitur: *Mihi pro minimo est, ut à vobis iudicer, aut ab humano die (sæpe enim fallunt hæc iudicia, neque aded nocere possunt) sed neq, me ipsum iudico (nemo siquidem sui bonus est iudex, cum itidem decipi possit, & non omnia prouideat, quæ sunt à iudicante discutienda) qui autem iudicat me, Dominus est.* Hominum igitur iudicia regula sunt Lesbia, plumbi, immò ceræ instar flectuntur & curuantur. At iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa: nihil in illis scenicum, nihil simulatum aut dissimulatum, nihil ignorantia, aut affectu cæcum. De his mihi sermo erit, ante oculos mortalium semper ponendis; ex quibus patebit, quoties hominum iudicia errent ipsis iudicij diuinis temerè iudicandis.

Quòd, si, non iam iudicantem, qui idem est Deus, sed eos, qui iudicandi sunt, aspicias, iterum triplicia reperiuntur: Sunt enim iudicia viuentium, morientium, resurgentium; seu iudicia, quibus vtitur Deus ad homines in hac vita gubernandos; & iudicia, quibus morienti cuique decernit tristem aut lætam æternitatem; quæ Iudicia particularia vocant; denique est Iudicium, quod appellant vniuersale, in quo animas, vnà cum corporibus, coram tota omnium hominum Angelorumq; multitudine, supremus incorruptusque Iudex iudicio strictissimo subijciat, sententiam.

B

VII.

1. Cor. 4. 5

Psal. 18. 10.

VIII.

tiámque vltimam, atque immutabilem approbationis, vel impro-
bationis, palàm, pronunciaturus est.

I X.
Vide Ioan.
Maldon. in
c. 5 Matth.

Luc. 12. 7.

In Thalmudicis traditionibus habetur, tria extitisse, apud
Hebræos tribunalia. Primum Triumvirum, in quo de minutissi-
mis disceptaretur causis. Secundum, in quo viginti tres iudices
de causis maioribus itemque capitalibus cognoscebant. Tertium,
in quo vnus & septuaginta lecti viri de rebus grauissimis maximè-
que publicis, vt de pace, de bello, de falso Propheta, de summo
Sacerdote iudicauerunt. Primum, aiunt, vocatum fuisse *iudicium*,
secundum, *synedrion*, seu *confessum*, voce à Græcis vsurpatâ; ter-
tium, *magnum confessum*, sicut Galli *magnum regis consilium* appel-
lant. Pari modo triplex est Dei tribunal. Primum SS. Trinitatis fo-
lius, quasi Triumvirum, in quo prorsus etiam de minutissimis dis-
ceptatur causis, ad extremum vsque quadrantem; ad passerem,
vsque in tecto pipientem, quin immo vsque ad capillum, non sine
consilio, de vllius capite cadentem. Nihil quippe ad eò in mundo
est paruum, nihil ad eò vile, quod sine æquissimo Dei iudicio cõ-
tingat. Si enim *capilli capitis nostri omnes numerati sunt*; si neque
vnus passerulus *est in obliuione, coràm Deo*; quantò magis homines
ipsi numerabuntur; & sub cura gubernationeque Numinis erunt?
Maximus igitur Deus, de minimis etiam curat; quod mortalis
Prætor non facit. Atque hoc *Iudicium regiminis* ad solam SS. Trî-
nitatem, velut ad Triumuiros, pertinet. Quidquid enim in Mùn-
do geritur, diuinissimæ hæ tres personæ ab æterno prospexerunt,
& in intimâ sapientiæ curia, solæ disposuerunt. Alterum illud iu-
dicium, seu *synedrion* ad plures pertinebat, nec in eo nisi graua ne-
gotia tractabantur, cui *Iudicium PARTICVLARE* respondet. Nã
huic non solus Deus adest, sed intersunt etiam Angeli alijque non
rarò Sancti, & in eo agitur de re vtique magni momenti; nempe
de acquirenda, vel perdenda hominis æternâ salute. Tertium de-
niq; *Iudicium* est, cui plurimi & intersunt, & præsent, in quo de
rebus & maximis, & maximè publicis dijudicatur. Huic simile est
diuinum illud & vniuersale *Iudicium*, in quo, pleno concilio, &
Apostoli, & alij Sancti, vna cum Deo, de præmijs bonorum, sup-
plicijque malorum iudicabunt.

X.

De his tribus *Iudiciorum* generibus, diuersis voluminibus
constitui agere; nullius enim consideratio suâ caret vtilitate. Pri-
mum autem de primò & quidem paulo copiosius disputabo, vt;
perspectis quibuscunque & qualibuscunque, etiam à condito or-
be

be, Iudicijs cælestibus discamus dicere: *Memor fui Iudiciorum tuorum a seculo, Domine, & consolatus sum*: deinde, vt etiam hinc Deum timeamus, & veneremur, cuius *oculum* nemo fugit. Siquidem, teste Lactantio, *Nemo iudicium Dei potest nec viuis effugere, nec mortuus. Habet enim potestatem & viuos precipitare de summo, & mortuos aternis afficere cruciatibus. Nec de sede potentes tantum deponit*, quando è vita eos eijcit, sed in ipsâ etiam vitâ viuos, dum gubernat, iudicat; dum iudicat, alios in throno, alios collocat infimo; quos iure infimos possis appellare. Hoc Psaltes cecinit, cum dixit: *Dominus in cælo parauit sedem suam: & regnum ipsius omnibus dominabitur*. Ad hoc de cælo in terram prospicit, ad hoc oculi illius, in omni loco, contemplantur bonos & malos.

Hac ipsa de causa, vt testatur Cyrillus Alexandrinus, apud Ægyptios, *Virga oculata* Dei hieroglyphicum fuit. Quod etiam Pierius Valerianus affirmat; nec Sacræ litteræ tacuerunt. *Fecisti malum in oculis Domini*, ait Samuel ad Saul. Et Salomon: *Omnes via hominis patent oculis eius: Spirituum ponderator est Dominus*. Nullis tenebris fallitur; nullis angulis excluditur; adamantina claustra peruadit visu; aheneos muros penetrat acie oculorum; ipsos spiritus grauitate carentes, ponderat, & in statera appendit. Et Ecclesiasticus: *Est homo marcidus, inquit, egens recuperatione, plus deficiens virtute & abundans paupertate: & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius, & mirati sunt in illo multi*.

Argo Pastori centum oculos Poëte dederunt, vt cælum exprimerent stellis oculatum; cælo autem tam oculato quis, nisi cæli Conditor, in oculos nostros mittitur? Si enim, apud Ezechielem, animal plenum oculis antè & retro, pastoris vigilantiam significat; si, quemadmodum Antiochus loquitur, oportet, vt Pastor totus sit mens, oculisque; *virgam, seu baculum gestet oculatum & vigilantem, vt ne vna quidem concreditarum sibi pecudum reijcula fiat, & indigna, que recipiatur à Domino, per oscitaniam*; quanto magis pastor totius Vniuersi debet totus esse mens, oculisque. vt totum peruideat Vniuersum? Nec videt tantum, sed etiam omnibus omnia prouidet, sed disponit, sed regit, sed administrat æquissimè. Atque hoc est, quod *oculo*, quod *Iudicio* illius hinc indigitamus.

Psal. 118.

Lactant. lib. de Ira Dei. cap. 20.

Psal. 102.

Prou. 15. 3.

XI.

Cyrill. Alex. 9. contr. Iulian. Pier. lib. 33.

1. Reg. 15. 19

Prou. 16. 2.

Eccl. 11. 13.

XII.

Ezech. 1. 18.

& c. 10. 12.

Antioch. hom. 3.